

مروری بر نیم قرن فعالیت مرکز مشاوره دانشگاه تهران

(از آغاز تاسیس تا پایان سال ۱۴۰۰ هجری شمسی)

سرآغاز گفتار نام خداست

عنوان: مروری بر نیم قرن فعالیت مرکز مشاوره دانشگاه تهران (از آغاز

تاسیس تا پایان سال ۱۴۰۰ هجری شمسی)

پدیدآورنده: مرکز مشاوره دانشگاه تهران

صفحه آرایی: اعظم رفیعی

اطلاعات تماس

نشانی: تهران خیابان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر، خیابان پرفسور ادوارد براون

- پلاک ۱۳ و ۱۵

پست الکترونیکی: counseling@ut.ac.ir

دورنگار: ۰۲۱-۶۶۴۱۶۱۳۰

پذیرش و مشاوره: ۰۲۱-۶۶۴۱۹۵۰۴ / ۰۲۱-۶۱۱۱۳۲۰۹

واحد نوروتراپی: ۰۲۱-۶۶۴۱۰۶۲۰

واحد اداری: ۰۲۱-۶۶۴۸۰۳۶۶

پیشگفتار

اندیشه ایجاد مرکزی برای آموزش عالی در ایران و به تعبیر دیگر دانشگاه، نخستین بار با تأسیس دارالفنون در سال ۱۲۳۰ ه. ش. با رشته‌های مهندسی، داروسازی، طب و جراحی، توپ‌خانه، پیاده‌نظام، سواره‌نظام و معدن‌شناسی به همت میرزا تقی خان امیرکبیر عملی گردید. دارالفنون گرچه توسعه نیافت، اما تجربه مغتنمی پیش روی کسانی قرار داد که در آرزوی آشنایی ایرانیان با دانش‌های جدید و پیشرفت‌های اروپائیان در صنعت، اقتصاد، سیاست و مانند آن بوده‌اند. با عطف به این تجربه در سال ۱۳۰۷ ه. ش. دکتر محمود حسابی پیشنهاد راه‌اندازی مرکزی جامع همه یا اغلب دانش‌ها را با وزیر وقت فرهنگ، دکتر علی اصغر حکمت، در میان نهاد.

در بهمن‌ماه سال ۱۳۱۲ شمسی، جلسه هیات دولت وقت تشکیل شد و در این جلسه علی اصغر حکمت بر لزوم وجود دانشگاه تأکید کرد که این موضوع مورد استقبال و تأیید قرار گرفت و با اختصاص بودجه‌ای به میزان ۲۵۰ هزار تومان به وزارت معارف اجازه دادند تا زمین مناسبی برای تأسیس دانشگاه بیابد. در پانزدهم بهمن‌ماه ۱۳۱۳ ه. ش. نیز لوح یادبود تأسیس دانشگاه با حضور مقامات دولتی در محلی که اکنون پلکان جنوبی دانشکده پزشکی است، در مساحتی به وسعت ۲۱ هکتار در دل خاک به امانت گذاشته شد.

امروزه دانشگاه تهران در میان مؤسسات و سازمان‌های وابسته به آموزش عالی کشور از هر حیث و از هر نظر از جایگاهی رفیع بهره‌مند است. در واقع اگر متغیرهایی چون سابقه و قدمت، تدریس استادان بنام و بلند مرتبه، تحصیل دانشجویان ممتاز، کثرت دانشجویان، استادان و کارکنان، ارزش مدارک تحصیلی در کشور و خارج از آن، پیوند و تعامل با دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات و شرکت‌های صنعتی، اداری، اجرایی و... داشتن کتابخانه‌ها و آزمایشگاه‌های غنی و مجهز، تعدد رشته‌ها و دانشکده‌ها و مؤسسات پیوسته و وابسته، واقع شدن در پایتخت و در مرکز شهر و... را از معیارهای تعیین اعتبار و اهمیت یک دانشگاه بر شماریم، بی‌گمان دانشگاه تهران را باید معتبرترین و مهم‌ترین دانشگاه‌های کشور دانست. بی‌جهت نیست که از این دانشگاه با تعبیر «دانشگاه مادر» و «نماد آموزش عالی» یاد شده است

(سایت دانشگاه تهران). در حوزه مراکز مشاوره دانشجویی نیز دانشگاه تهران از دانشگاه‌های پیش رو بوده است که قدمت ارائه خدمات مشاوره به آن به سال ۱۳۳۵ ه.ش. باز می‌گردد که به مرور زمان بر گسترش خدمات کمی و کیفی آن افزوده شده است به نحوی که در حال حاضر این مرکز با بهره‌گیری از حرفه‌های مختلف یاورانه به ارائه خدمات به دانشجویان با هدف ارتقاء سلامت روان و سلامت اجتماعی می‌پردازد. در این کتابچه قصد داریم مروری بر فعالیت‌های این مرکز از آغاز تاسیس تا سال ۱۴۰۰ داشته باشیم.

در انتها از تمام کسانی که در تهیه این کتابچه سهیم بوده‌اند از جمله خانم دکتر فاطمه جعفری، خانم دکتر مریم صالحی و آقای انوشیروان رضایی قدردانی و تشکر می‌کنم.

حمید پیروی

فهرست مطالب

۱۰	بخش اول
۱۱	مقدمه
۱۱	تاریخچه شکل‌گیری مرکز مشاوره دانشگاه تهران قبل از انقلاب اسلامی ایران
۱۱	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵ ه. ش.
۱۲	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ ه. ش.
۱۶	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶ ه. ش.
۱۶	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷ ه. ش.
۱۶	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸ ه. ش.
۱۷	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲ ه. ش.
۱۷	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳ ه. ش.
۲۵	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴ ه. ش.
۳۱	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵ ه. ش.
۳۱	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶ ه. ش.
۳۲	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷ ه. ش.
۳۶	بخش دوم
۳۷	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۱۳۵۸-۵۹
۴۲	فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۷ ه. ش.

۴۵	مروری بر رئوس فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۷۱
۴۶	فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش مشاوره و روان‌درمانی
۴۶	اقدامات اجتماع محور در مرکز مشاوره
۴۷	۱- طرح همدلی
۴۷	۲- طرح خوش آمدگویی
۴۸	۳- طرح خدا قوت
۴۹	۴- طرح بازگویی فعال
۴۹	۵- طرح پایش سلامت روان
۵۰	فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش بهداشت روان و پیشگیری
۵۲	فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش نوروتراپی
۵۵	فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش مشاوره تلفنی و مشاوره برخط و خدمات الکترونیک
۵۸	اقدامات مرکز مشاوره برای دانشجویان با شرایط خاص
۵۸	واحد مراقبت‌های بحرانی دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران
۵۹	فعالیت‌های مرکز مشاوره در خدمات‌دهی به عموم جامعه
۶۰	فعالیت‌های مرکز مشاوره در بحران‌ها
۶۱	چکیده‌ای از سایر فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران
۶۶	بخش سوم
۶۸	فهرست افتخارات مرکز مشاوره
۶۹	سخن پایانی

بخش اول

تاریخچه شکل‌گیری مرکز مشاوره دانشگاه تهران قبل از انقلاب اسلامی ایران

مقدمه

روشن شدن اهمیت و جایگاه مرکز مشاوره دانشگاه تهران در میان مراکز مشاوره دانشجویی سطح کشور، مستلزم توجه به ابعاد گوناگونی است. دانشگاه تهران با ۲۹ دانشکده، ۱۲۲ گروه آموزشی، ۹۲۷ رشته در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی و دکتری حرفه‌ای و داشتن بیش از ۴۶ هزار دانشجو، یکی از بزرگترین دانشگاه‌های خاورمیانه است. روشن است خدمات‌رسانی در چنین دانشگاهی نیازمند رعایت معیارهای علمی و حرفه‌ای، نظم سازمانی و گسترش کمی توأم با ارتقاء کیفی مناسب است. در این بخش تاریخچه مرکز مشاوره دانشگاه تهران قبل و بعد از انقلاب اسلامی ایران مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین مروری تاریخی بر جایگاه مددکار اجتماعی صورت خواهد گرفت.

تاریخچه شکل‌گیری مرکز مشاوره دانشگاه تهران قبل از انقلاب اسلامی ایران

در این بخش به تاریخ شکل‌گیری مرکز مشاوره دانشگاه تهران قبل از انقلاب اسلامی ایران پرداخته خواهد شد. روشن است به دلیل نبود برخی اسناد و مدارک، به بخشی از تاریخچه که اسناد و مدارک آن موجود است، می‌پردازیم.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۵ ه. ش.

در این سال ارائه خدمات مشاوره توسط خانم دکتر بیرجندی به دانشجویان دختر دانشگاه تهران صورت می‌گرفته است.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۵ ه. ش.

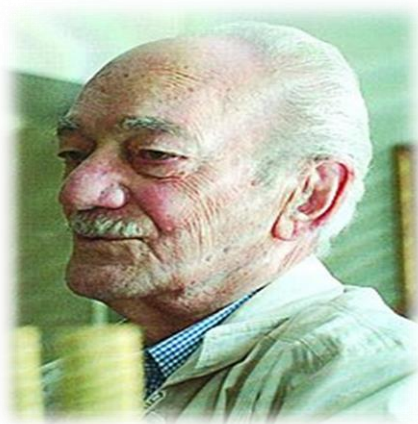
در این سال دکتر سعید شاملو مأمور تأسیس مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان در دانشگاه تهران می‌شود و بعد از تأسیس به مدت دو سال (۱۳۴۷-۱۳۴۵) ریاست مرکز را بر عهده داشته‌اند. در آن زمان اعضای مرکز شامل یک روانشناس به‌عنوان سرپرست مرکز، یک روان‌پزشک و یک مددکار اجتماعی بوده است. لازم به ذکر است سعید شاملو پدر روانشناسی بالینی در ایران هستند، ایشان زاده شهر همدان بوده که بعد از طی تحصیلات در ایران و بعد از اتمام دوره دبیرستان، برای کسب دانش عازم کشور آمریکا شده و در آنجا موفق به اخذ درجه دکتری در رشته روانشناسی بالینی می‌شوند. پس از بازگشت به ایران نیز از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۷۳ در دانشگاه تهران مشغول به فعالیت بوده‌اند.

سعید شاملو در فصل اول کتاب «روانشناسی بالینی» درباره تلاش‌های اولیه خود برای معرفی و پایه‌گذاری روانشناسی بالینی در ایران چنین گفته‌اند: «نخستین کلینیک روانشناسی، در سال ۱۳۴۵ و در دانشگاه تهران با نام «مرکز مشاوره و راهنمایی» ایجاد شد. در این مرکز برای اولین بار تیمی مرکب از یک روانشناس بالینی (که سرپرست مرکز نیز بود) یک روان‌پزشک و یک مددکار اجتماعی به بررسی مسائل روانی مختلف دانشجویان می‌پرداختند و با همکاری هم در تشخیص و درمان ناهنجاری‌های رفتاری آن‌ها اهتمام می‌ورزیدند از چندی قبل نیز، کلینیکی نظیر کلینیک مذکور برای اطفال و به خصوص کودکان استثنایی، در مراکز مختلفی مانند وزارت بهداشتی و بعضی دیگر از نهادهای اجتماعی دایر شده است...» (شاملو ۱۳۷۰: ۴۹).

دکتر هاراطون داویدیان نیز در کتاب «تاریخچه روانپزشکی نوین در ایران» آورده است: «در اینجا لازم است از یکی از خدمات برجسته مرحوم دکتر شاملو ذکری به میان آید، از این قرار که سال‌ها پیش، در سال ۱۳۴۵، زمانی که آن مرحوم به سمت دانشیاری، در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران مشغول به خدمت بود، طبق حکم دانشگاه، مأمور تأسیس مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان شد...».

دکتر هاراطون داویدیان (از بنیان‌گذاران روانپزشکی در ایران) در کتاب خود می‌نویسد: «در ابتدا به علت نبود مکان مناسب، دکتر شاملو، به این منظور از محل آزمایشگاه روانشناسی

استفاده می‌کرد و لیکن از آبان ماه سال ۱۳۴۶ دانشگاه تهران یکی از طبقات ساختمانی واقع در خیابان آناطول فرانس و در شرق محوطه دانشگاه، روبروی دانشکده بهداشت را در اختیار مرکز مزبور گذاشت. پس از انتقال به این مکان دکتر شاملو از اینجانب دعوت به عمل آورد تا در مرکز با ایشان همکاری نمایم. دعوت را پذیرفتم و تا پایان سال ۱۳۴۷ که دکتر شاملو عهده‌دار اداره مرکز مذکور بود، اینجانب نیز در هفته یک روز برای مصاحبه و در صورت لزوم برای درمان روانپزشکی در مرکز حضور پیدا می‌کردم. ولیکن از آنجا که در عمل مشاهده شد حضور روزانه پزشک برای انجام دادن معاینات و در صورت لزوم، پرداختن به درمان‌های روانپزشکی برای تسریع کار الزامی است از همکار ارجمند دکتر رحیم آصفی... دعوت به عمل آمد تا روزانه در مرکز حضور پیدا کند.... استقبال دانشجویان از تاسیس این مرکز بسیار خوب بود. چنان که در پایان سال تعداد مراجعین به ۲۵۶ نفر رسید (۲۳ زن و ۲۲۳ مرد). که از این تعداد ۷۶ نفر اهل تهران، ۱۷۷ نفر اهل شهرستان، ۲ نفر افغانستانی و یک نفر اهل عراق بودند. مراجعین مزبور از حالات مرضی زیر رنج می‌بردند: حالات اضطرابی ۷۲ نفر، اختلالات خلقی ۱۴۴ مورد، اختلالات نوروتیک ۱۴ مورد، اسکیزوفرنی ۶ مورد، صرع ۶ مورد، اختلالات جنسی ۶ مورد، فلج نیم‌تنه ۱ مورد و تشخیص نامعلوم ۷ مورد (داویدیان، ۱۳۸۷: ۲۴۰ و ۲۴۱).

هاراطون داویدیان

در این راستا گزارشی بدون تاریخ و شماره از نورالله زاهد کارشناس امور دانشجویی که با مدرک کارشناسی ارشد علوم اجتماعی مشغول به کار در مرکز مشاوره بوده بیانگر آن است که: «بعد از دکتر شاملو که ریاستش تا اواخر سال ۱۳۴۷ ادامه داشته و علاوه بر دکتر داویدیان از سه نفر فوق لیسانس روانشناسی در مرکز استفاده می‌شده، دکتر جواد نوربخش از روانپزشکان فعال و علاقمند، به سمت ریاست مرکز منصوب می‌شود. در این ایام مرکز مشاوره و بهداشت از ساختمان خیابان آناطول فرانس (قدس فعلی) به ساختمان جدید التاسیس امور دانشجویی در خیابان ۱۶ آذر منتقل می‌شوند. فعالیت مرکز به کمک روانپزشکان و روانشناسان افزایش می‌یابد، ولی امر مشاوره با روان‌درمانی و مداوای اعصاب در هم می‌آمیزد.

سعید شاملو مؤسس مرکز مشاوره و راهنمایی دانشگاه تهران

بعد از تاسیس مرکز مشاوره و راهنمایی محور فعالیت‌های مرکز به شرح ذیل بوده است:

- ✓ مصاحبه با هدف شناخت علل اختلالات مشاهده شده در دانشجویان؛
- ✓ اندازه‌گیری‌های روانی و نیز ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی خاص؛
- ✓ انجام آزمایش‌های تشخیصی؛
- ✓ تهیه و تدارک تسهیلات بستری و عیادت از دانشجویان؛
- ✓ انجام مراقبت‌ها بعد از ترخیص از بیمارستان (آماده‌سازی محیط و ...)
- ✓ روان‌درمانی؛
- ✓ خدمات راهنمایی تحصیلی و گذران اوقات فراغت و ...؛
- ✓ توصیه به سرپرستی‌های دانشجویی و سایر منابع برای ارائه کمک‌های مالی اضطراری به دانشجویان؛
- ✓ تهیه مقدمات پژوهش در خصوص علل اجتماعی بلافاصله و اختلالات رفتاری دانشجویان؛
- ✓ تهیه و انتشار متونی جهت آشنایی دانشجویان با مفاهیم روان‌شناسی و خدمات مرکز مشاوره.

برای نمونه گزارشی از درمان یک مورد دانشجوی دختر مبتلا به فوبیای گربه توسط زنده یاد دکتر شاملو و شادروان دکتر براهنی، در شماره سوم مجله روانشناسی قبل از انقلاب (۱۳۵۰) وجود دارد که با استفاده از روش بی اثر کردن (حسایت زدایی) منظم انجام گرفته است. این گزارش که خلاصه اقدامات درمانی ۲۲ جلسه‌ای مراجع را نشان می‌دهد؛ بسیار دقیق و با معیارهای علمی تهیه گردیده است؛ و هر چند که در متن گزارش مکان آن؛ آزمایشگاه روانشناسی دانشگاه تهران ذکر شده است. ممکن است در زمانی به انجام رسیده باشد که مرکز مشاوره در آزمایشگاه مستقر بوده، ولی اگر هم چنین نباشد، لاقلاً نشان می‌دهد روش‌های درمانی آن روز خاصه آنچه توسط بنیان‌گذار مرکز به کار می‌رفته چگونه بوده‌اند.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶ ه. ش.

در این سال محل مرکز مشاوره به یک ساختمان استیجاری انتقال داده شده و ارائه خدمات روانپزشکی هم از این سال شروع می‌شود.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۷ ه. ش.

در این سال مرکز مشاوره روند توسعه‌ای را داشته است و علاوه بر آنکه بودجه خاص برای آن تخصیص داده می‌شود، یک مکان مستقل هم برای مرکز مشاوره در نظر گرفته می‌شود و تعداد نیروهای تخصصی روانشناسی و روانپزشکی آن نیز افزایش می‌یابد. در این سال مرکز مشاوره برای ارائه خدمات کیفی‌تر به دانشجویان ارتباط خود را با مراکز درمانی روانی اعم از سرپایی و یا بستری گسترش می‌دهد.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۸ ه. ش.

مدارک و اسناد نشان می‌دهد که از این تاریخ به بعد انجام فعالیت‌های پژوهشی و اندازه‌گیری‌های روانشناختی گسترش بیشتری پیدا کرده و تحقیق‌های نظامند درباره اختلال‌هایی

مانند اختلال وابستگی به مواد، اختلالات خلقی، مشکلات آموزشی و ... صورت می‌گرفته است.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۲ ه. ش.

در این سال مرکز مشاوره اقدام به احداث شعبه در کوی دانشگاه می‌نماید، یعنی تاریخ آغاز به فعالیت اولین مرکز مشاوره خوابگاهی در نظام آموزش عالی در ایران از سال ۱۳۵۲ بوده است. در این سال نیز دکتر داریوش پرتو، دکترای روانشناس بالینی از دانشگاه لندن رئیس مرکز می‌شود. دکتر پرتو قصد داشته مرکز مشاوره را از اعصاب و روان‌درمانی جدا کرده مانند دانشگاه‌های انگلستان به یک مرکز مستقل تبدیل کند. ولی با این شرایط و امکانات آن روز این خواسته جامه عمل نمی‌پوشد، زیرا نیاز مرکز به مشاوران با مدارک فوق لیسانس و دکترای تحصیل کرده خارج از کشور و دارای سوابق علمی باشند، برآورده نمی‌شود، لاجرم دو نفر لیسانس روانشناسی که کارآموزی نکرده بودند به استخدام درمی‌آیند. با این حال نامه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد در زمان ریاست دکتر پرتو خدمات پزشکی مرکز مشاوره به مرکز بهداشت واگذار گردیده و پست‌های سازمانی جدیدی برای اداره مشاوره و راهنمایی دانشگاه تعیین و به تصویب سازمان امور اداری و استخدامی رسیده است، از جمله نامه به شماره ۱۱۹ مورخه ۱۳۵۳/۱/۲۰ از طرف رضا ناروند مدیر امور دانشجویی دانشگاه خطاب به ریاست آسایشگاه رضاعی که طی آن متذکر گردیده به علت تفویض خدمات پزشکی مرکز مشاوره به مرکز بهداشت، صورتحساب‌ها (درمان‌های روانپزشکی دانشجویان معرفی شده) به مرکز بهداشت ارسال شود.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۳ ه. ش.

در این سال نیز فعالیت‌های مختلفی در مرکز مشاوره صورت می‌گرفته است، برای نمونه انجام چند پژوهش در مورد افسردگی، اعتیاد و افت تحصیلی در مرکز مشاوره دانشگاه صورت می‌گیرد و از سویی بررسی آرشيو گزارش‌های درمانی و حمایتی مرکز مشاوره نشان

می‌دهد، عملکردهای مددکار اجتماعی چون عیادت از دانشجویانی که در بیمارستان بستری بوده‌اند، صورت می‌گیرد و نیز چانه‌زنی‌های لازم برای تسهیلات کمک پزشکی برای دانشجویان صورت می‌گرفته است. در این زمان، ریاست مرکز مشاوره و راهنمایی جناب دکتر پرتو (دکترای روانشناسی بالینی از دانشگاه لندن) بوده است و در دوره ایشان از جمله اقداماتی که صورت می‌گیرد برگزاری کارگاه‌های آموزشی بوده است مانند برگزاری کارگاه‌هایی به صورت داوطلبانه برای دانشجویانی که مبتلا به مشکلات «ضعف بیان» و «ناراحتی‌های تکلم» بوده‌اند. در زمان دکتر پرتو، خدمات پزشکی مرکز مشاوره به مرکز بهداشت واگذار گردیده و پست‌های سازمانی نوین برای اداره مشاوره و راهنمایی دانشگاه تعیین می‌گردد.

	تاریخ سرورس
	شماره ۱۰۵
	پیوست

مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

مدیریت امور دانشجویی دانشگاه

تعمین گزارش خانم مشیرزاده در مورد عیارات آزاد آقای [REDACTED]

دانشجوی سال چهارم مکانیک در بیمارستان قلب ملکه مادره پیوست ارسال خواهشمند است دستور فرمایند در صورت امکان با بیمارستان مذکور تماس خاص و تخفیف لازم در مخارج و یا کمک نسبت به دانشجویان اتخاذ گردد.

رئیس مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

تصویر ۱-۱. نمونه نامه بازدید مددکار اجتماعی از دانشجوی بستری شده در بیمارستان

تاریخ.....
شماره.....
پیوست.....

مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

ریاست مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

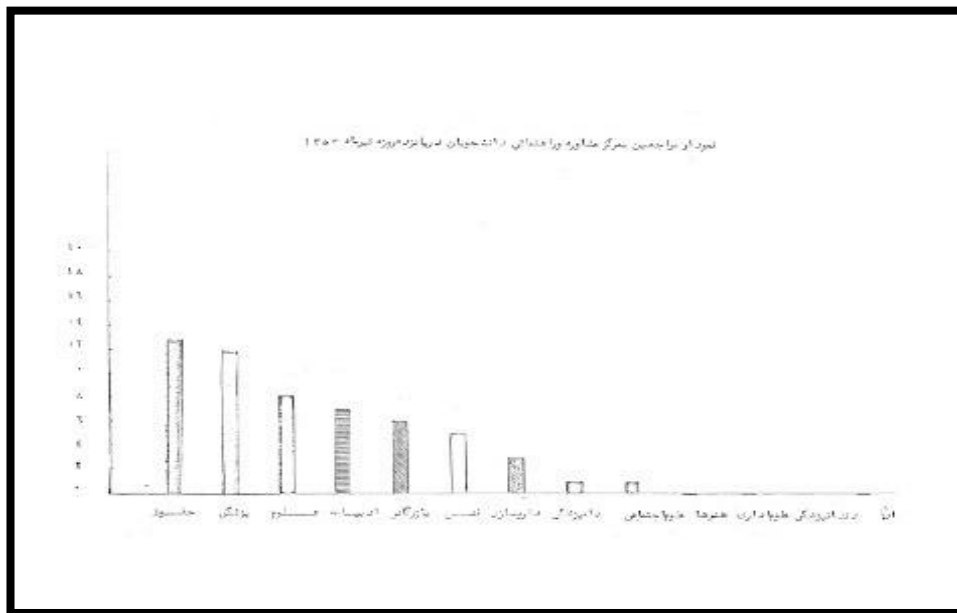
در تاریخ ۵۳/۵/۲۹ از آقای [REDACTED] دانشجوی سال چهارم مکانیک در بیمارستان قلب ملکه مادر عیادت بعمل آمد. حال عمومی بیمار از نظر ظاهر خوب بود و بسنا با ظاهر او کمتر معالجات تاریخی که پزشک تعیین خواهد کرد احتیاج بعمل جراحی قلب دارد.

بیمار فعلاً "مرخص" میباشد ولی از نظر مالی بسیار ضعیف و قادر بر پرداخت هزینه بیمارستان نمیشد. خواهشمند است چنانچه مسیر است کمک لازم بعمل آید.

مشیرزاده

تصویر ۱-۴. نمونه‌ای از برگزاری گروه‌های درمانی در مرکز مشاوره تحت عنوان کلاس‌های «ضعف بیان و ناراحتی‌های تکلم»

تصویر ۱-۵. نمونه نامه ارائه گزارش دانشجویان مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره

نمونه‌ای از گروه‌های درمانی برگزار شده در مرکز طی این سال‌ها:

جلسه مشاوره و راهنمایی گروهی مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان دانشگاه تهران

تاریخ: ۵۳/۱۰/۱۸

موضوع مورد بحث: واکنش‌های تبدیل یا تظاهرات هیستریک در انسان‌های سالم و بیمار

خلاصه:

هیستری: هیستری نوعی تظاهر مرضی و یا عادی برای جلب توجه یا فرار از مسئولیت است که غالباً علائم آن بصورت انواع دردها، تشنج‌ها و علامات دیگر بطور ناآگاه یا نیمه آگاه در فرد بوجود می‌آید.

همانطور که در تعریف هیستری یا واکنش‌های تبدیلی آمده برای فرار از مسئولیت یا انجام ندادن کاری فرد احساس نداشتن قدرت و یا نوعی حالات مرضی مثل سردرد، پادرد، دل درد ... و غیره می‌کند این گونه تغییرات چون که از قسمت نیمه خودآگاه و گاهی ناخودآگاه ذهنی فرد دستور داده می‌شود. فرد بدون آنکه علت حقیقی آن (درد) را بداند از آن‌ها می‌نالند و چه بسا که هفته‌ها، ماه‌ها، سال‌ها در کلینیک‌های مختلف در پی راه علاج است.

واکنش‌های تبدیلی برعکس آنچه تصور می‌رود صد در صد بد نیست و خود عارضه‌ای است که فرد را در مقابل بعضی خطرات محفوظ می‌دارد، اما گاهی حالت افراطی به خود می‌گیرد در آن صورت است که شکل یک ناراحتی روانی در می‌آید. بیشتر شکل‌های آن در افراد ضعیف (بخ‌صوص از لحاظ شخصیت) گاهی در افراد سالخورده دیده می‌شود. مثلاً افرادی که بازنشسته شده‌اند و احساس بی‌کفایتی می‌کنند. این دسته اشخاص که خود را غیر فعال و بی‌مصرف می‌دانند برای جلب توجه و محبت دیگران به انواع شکایات جسمی می‌پردازند اگر فرد به طرق منطقی و عینی زندگی آشنا شود، از حساسیت و زودرنجی او کاسته می‌شود شخصیت او توسعه لازم را خواهد یافت بخ‌صوص اگر به مشغله و کاری بپردازد که مورد علاقه او است به نسبت بسیار زیاد از خطرات واکنش‌ها مرضی تبدیلی یا به قول قدیمی‌ها هیستری در امان خواهد بود.

جلسه مشاوره راهنمایی گروهی مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان دانشگاه تهران

تاریخ: ۵۳/۱۰/۲۵

موضوع مورد بحث: «بی‌تصمیمی»

خلاصه:

بی‌تصمیمی حالتی است که فرد در مقابل دو یا چند راه اجبار به انتخاب کردن دارد ولی در انتخاب صریح و روشن و مصمم قدرت ندارد.

تصمیم‌گیری به دو گونه است:

۱- تصمیم‌گیری در موارد ساده، مثل انتخاب بین دو فیلم سینما و یا خرید لباس و نظائر آن که فرد باید یک کدام راحتی اگر در آن ضرر کند انتخاب نماید. در این نوع تصمیم‌گیری زمان کوتاه که اجبار بوجود می‌آورد نقش بسیار مهمی دارد و سبب تسریع در اتخاذ تصمیم می‌گردد.

۲- تصمیم در مورد مسائل حیاتی: مثل ازدواج یا انتخاب بین دو رشته تحصیلی یا انتخاب بین دو شغل که فرد حتماً احتیاج به بررسی خصوصیات هر کدام دارد. ضمن اینکه معیار سلیقه وی هم شرط است. خوشبختانه در تصمیم‌های مهم و حیاتی برعکس تصمیم‌های غیر حیاتی و سریع همیشه فرصت و زمان به شخص می‌دهد که فرد با بررسی شخصی و حتی استفاده از مشاوره و راهنمایی راهی را که از نظر تمرین در تقویت تصمیم‌گیری که با طبیعت یا ایده آل وی نزدیک‌تر است انتخاب نماید.

باید در نظر داشت که تصمیم‌گیری‌های فوری کوتاه زمینه تربیتی خاصی برای تصمیم‌گیری‌های مهم فراهم می‌کند یعنی نوعی «عادت» بوجود می‌آورد که شخص بتواند بر مبنای آموخته‌های گذشته و شرطی شدن‌های سریع‌تر و مطمئن‌تر تصمیم بگیرد و در مورد مسائل مشکل‌تر (بخصوص برای دیگران) و با استفاده از تجارب گذشته سهولت در اتخاذ تصمیم آسان‌تر به انتخاب روشن بر مبنای مصالح خود بپردازد.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۴ ه. ش.

در این سال‌ها، مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان جایگاه تکوین‌یافته‌ای در سیستم دانشگاه پیدا می‌کند و طرح‌های پژوهشی که مستقیم و غیرمستقیم به محتوای مشاوره و راهنمایی مربوط بوده است به این مرکز ارجاع داده می‌شود. از شهریور ۱۳۵۴ دکتر هوشمند تیرانداز، که از استادیاران بخش روان‌پزشکی دانشگاه بوده و تحصیلات خود را در فرانسه گذرانده بوده ریاست مرکز را بر عهده می‌گیرند و دوباره مرکز مشاوره و راهنمایی و مرکز درمان اعصاب و روان یک‌جا متمرکز می‌شوند. دکتر تیرانداز یک سال پس از ریاست مرکز به معاونت مرکز بهداشت منصوب شد و سمت ریاست وی به سرپرستی تغییر یافت؛ که این تغییر با توجه به ادغام سازمانی مرکز بهداشت و مرکز مشاوره قابل درک است. از دیگر

اقدامات دوره دکتر تیرانداز که زاهد اشاره کرده، انجام بررسی‌ها و پژوهش‌هایی در زمینه مشکلات دانشجویان و استخدام دو نفر فوق لیسانس مشاوره فارغ‌التحصیل آمریکا در مرکز مشاوره است. با این همه وی به تازه کار بودن این افراد و لزوم تربیت مشاوران برجسته طی برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت از طریق اعزام دانشجو به کشورهایی چون آمریکا و انگلستان برای گذارندن دوره‌های فوق لیسانس و دکتری و ایجاد یک مرکز مشاوره مجهز اشاره کرده و مشاوره را از ارکان تعلیم و تربیت از کودکی تا دانشگاه دانسته است که برای به ثمر رسیدن انقلاب آموزشی در بالاترین سطح مورد نیاز است.

از اسناد دیگر چنین بر می‌آید که این بار یعنی سال ۱۳۵۴-۵۵ بنا بر اصرار معاونت دانشجویی وقت دانشگاه، دکتر شاهرخ (ح سینعلی) امیر ارجمند با توجه به اشتراک مکانی مرکز مشاوره و مرکز بهداشت، و احتمالاً یکسان پنداشتن مشاوره با درمان‌های دیگر، مرکز مشاوره و راهنمایی تابع مرکز بهداشت گردیده و استقلال آن از بین می‌رود. به طوری که در نامه شماره ۱۵۵۳/۳۴۰ مورخه ۱۳۶۶/۶/۲۵ از طرف غلامرضا قزلباش به معاونت دانشجویی، تصریح شده که در سال ۱۳۵۵ مجموعه پست‌های سازمانی اداره مشاوره و راهنمایی به مرکز بهداشت و درمان منتقل گردیده است. چنین نامه در دوره‌های بعد برای استقلال مرکز مشاوره از مرکز بهداشت نگارش یافته که جملگی با اشاره به ادغام این دو در زمان آقای امیر ارجمند، آن را اقدامی نسنجیده و باعث افت فعالیت‌های مرکز مشاوره از مرکز بهداشت نگارش یافته که جملگی با اشاره به ادغام این دو در زمان آقای امیر ارجمند، آن را اقدامی نسنجیده و باعث افت فعالیت‌های مرکز و دشواری انجام فعالیت‌های اداری آن دانسته‌اند. از جمله نامه شماره ۱۳۵ به تاریخ ۵۸/۱۱/۲۸، نامه شماره ۱۶۵ به تاریخ ۵۹/۲/۳؛ نامه شماره ۱۵۵۳/۳۴۰ به تاریخ ۶۶/۶/۲۵ و

تصویر ۱-۶. نامه تعیین پست‌های سازمانی مرکز مشاوره دانشگاه

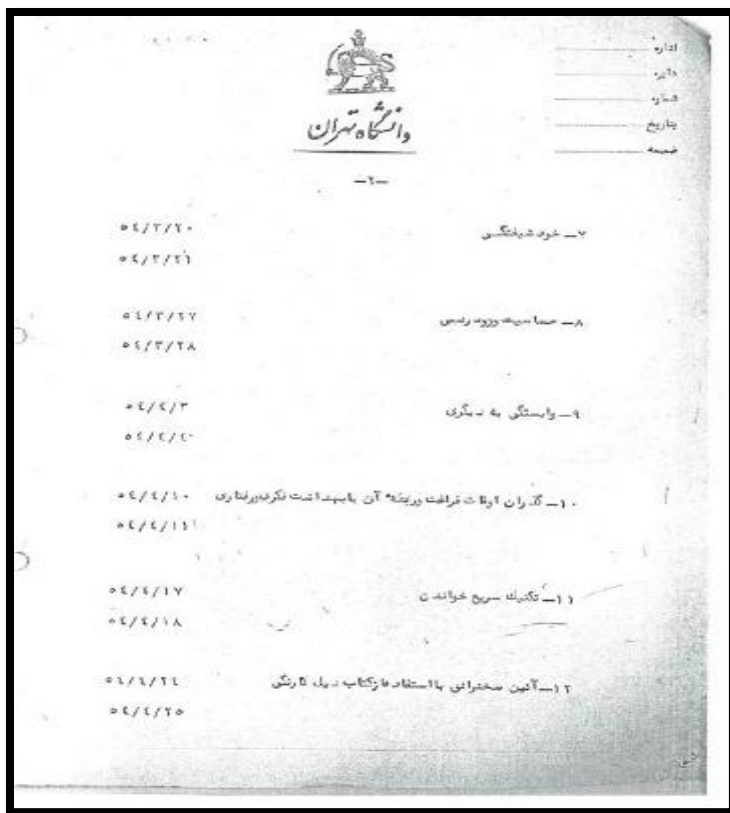
از جمله خدمات مرکز مشاوره در این سال‌ها ارائه خدمات گروهی بوده است، که در ادامه به اسنادی از آن اشاره می‌شود:

تصویر ۱-۷. نمونه نامه گروه درمانی برگزار شده در مرکز مشاوره

 دانشگاه تهران		اداره
		شماره
		شماره
		تاریخ
		تمبيه
<p>مرکز مشاوره روانشناسی دانشگاه تهران موضوع: جلسات مشاوره و راهنمایی گروه</p>		
۵۴/۱/۱		۱- سیگار و شخصیت
۵۴/۲/۱۰		
۵۴/۳/۱۶		۲- روشهای کنترل هیجان - هیجان‌زدگی
۵۴/۲/۱۷		
۵۴/۲/۲۳		۳- مهارت‌های
۵۴/۲/۲۴		
۵۴/۲/۳۰		۴- بررسی عوامل مختلف شخصیت
۵۴/۲/۳۱		
۵۴/ ۲/۶		۵- اعتماد بنفس
۵۴/ ۳/۷		
۵۴/۳/۱۳		۶- روشهای هیپنوتیزمی
۵۴/۳/۱۴		

تصویر ۸-۱ نمونه نامه گروه درمانی برگزار شده در مرکز مشاوره

تصویر ۱-۹. نمونه نامه گروه‌های درمانی برگزار شده در مرکز مشاوره

از جمله فعالیت‌های دیگر مرکز مشاوره در این دوره انجام فعالیت‌های پژوهشی بوده است، به‌عنوان نمونه طرح «تحقیق اعتیاد در دانشگاه تهران» که نامه ارسال فرم درخواست اعتبار آن به شماره ۴۱۳ مورخه ۱۳۵۴/۱۲/۳ در مرکز مشاوره ثبت گردیده است.

تصویر ۱-۱۰. نمونه نامه گروه‌های برگزار شده در مرکز مشاوره

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۵ ه. ش.

در این تاریخ نقطه عطف در واحد مددکار اجتماعی دانشگاه، نامه‌نگاری‌هایی است که از طریق ریاست وقت مرکز مشاوره برای استخدام کارشناسان رشته خدمات اجتماعی صورت می‌گیرد و به این نکته مهم اشاره می‌شود که با توجه به نیاز مبرم دانشجویان، لازم است افراد دارای درجه کارشناسی و کارشناسی ارشد روانشناسی و خدمات اجتماعی به صورت پیمانی استخدام شده و دانشجویان کارورز در مرکز مشاوره به کار گرفته شوند.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۶ ه. ش.

در این سال تغییراتی صورت می‌گیرد مانند محدود شدن فعالیت‌های بخش روان‌پزشکی و نیز بخش مشاوره و روان‌درمانی (کاهش قابل ملاحظه آمار مراجعه به مرکز مشاوره)، انتقال

واحد مشاوره به مرکز بهداشت به منظور تبدیل ساختمان جدید مرکز بهداشت به مرکز درمان‌های روانی و رفتاری.

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۵۷ ه.ش.

در این سال مرکز مشاوره به محل سابق آن (امور دانشجویی) بدون امکانات و تسهیلات لازم انتقال می‌یابد و در تاریخ ۱۳۵۷/۸/۱۰ ه.ش. دکتر نورالله شفقتی به‌عنوان پنجمین ریاست مرکز انتخاب می‌شوند و تا سال ۱۳۵۹ و تعطیلی دانشگاه‌ها و حتی مدتی بعد از آن مسئولیت مرکز مشاوره با دکتر نورالله شفقتی بوده است، ایشان پنجمین مسئول مرکز مشاوره به شمار می‌رود. حکم دکتر شفقتی به شماره ۳۵۱۸ در تاریخ ۱۳۵۷/۸/۱۰ در مجموعه اسناد مرکز مشاوره موجود است و مکاتبات بعدی حاکی از آن است که تا سال ۱۳۵۹ و تعطیلی دانشگاه‌ها و حتی مدتی بعد از آن مسئولیت مرکز با دکتر شفقتی بوده که روانپزشک مرکز بهداشت و درمان دانشگاه نیز بوده است.

تصویر ۱-۱۱. حکم نامه نورالله شفقتی رئیس مرکز مشاوره دانشگاه

خلاصه‌ای از فعالیت‌های مرکز مشاوره قبل از انقلاب اسلامی:

از فعالیت‌های اصلی مرکز که عمدتاً شامل مشاوره و درمان بوده، چندین گزارش موجود است از جمله موارد زیر:

۱- گزارش دکتر داویدیان (۱۳۸۷: ۲۴۰ و ۲۴۱) مربوط به سال ۱۳۴۶ یا ۱۳۴۷:

تعداد مراجعین مرکز مشاوره: ۲۵۶ نفر (۲۳ زن و ۲۲۳ مرد) شامل ۷۶ نفر اهل تهران، ۱۷۷ نفر اهل شهرستان، ۲ نفر اهل افغانستان و ۱ نفر اهل عراق

۲- گزارش ۱۵ تیرماه ۱۳۵۳، دکتر پرتو، نامه شماره ۸۶ مورخه ۱۳۵۳/۵/۱۲

تعداد مراجعه‌کنندگان ۵۶ نفر به تفکیک دانشکده، علوم اجتماعی ۱ نفر، دامپزشکی ۱ نفر، داروسازی ۲ نفر، فنی ۵ نفر، بازرگانی ۶ نفر، ادبیات ۷ نفر، علوم ۸ نفر؛ پزشکی ۱۲ نفر، حقوق ۱۳ نفر

۳- گزارش بدون شماره و تاریخ، حاوی مراجعات، از ابتدای سال ۱۳۵۸ تا اردیبهشت

۱۳۵۹، به تفکیک مراجعین دانشکده‌ها در هر ماه و اقدامات انجام شده:

تعداد مراجعین ۱۲۸۸ نفر (دانشجویان ۱۱۸۴ نفر، کارمندان ۱۰۴ نفر)، دانشکده ادبیات با ۲۱۳ نفر، علوم ۱۵۸ نفر و حقوق ۱۴۷ نفر بیشترین مراجعات و توانبخشی با ۷ نفر، منابع طبیعی ۱۲ نفر و علوم اجتماعی با ۲۷ نفر کم‌ترین مراجعین را داشته‌اند. شیمی درمانی { دارو درمانی } ۴۴ نفر، دارودرمانی و روان‌درمانی ۶۰۲ نفر، مصاحبه‌ها ۱۰۶۶ نفر { احتمالاً ویزیت روانپزشکی به حساب نیامده است }، مددکاری ۶۴ نفر، بستری و غیره ۴۱ نفر.

فهرست روسای مرکز مشاوره از بدو تاسیس تا انقلاب فرهنگی

ردیف	ردیف	ردیف	ردیف
۱	دکتر سعید شاملو	۴	دکتر هوشنگ تیر انداز
۲	دکتر جواد نوربخش	۵	دکتر نورالله شفقتی
۳	دکتر داریوش پرتو		

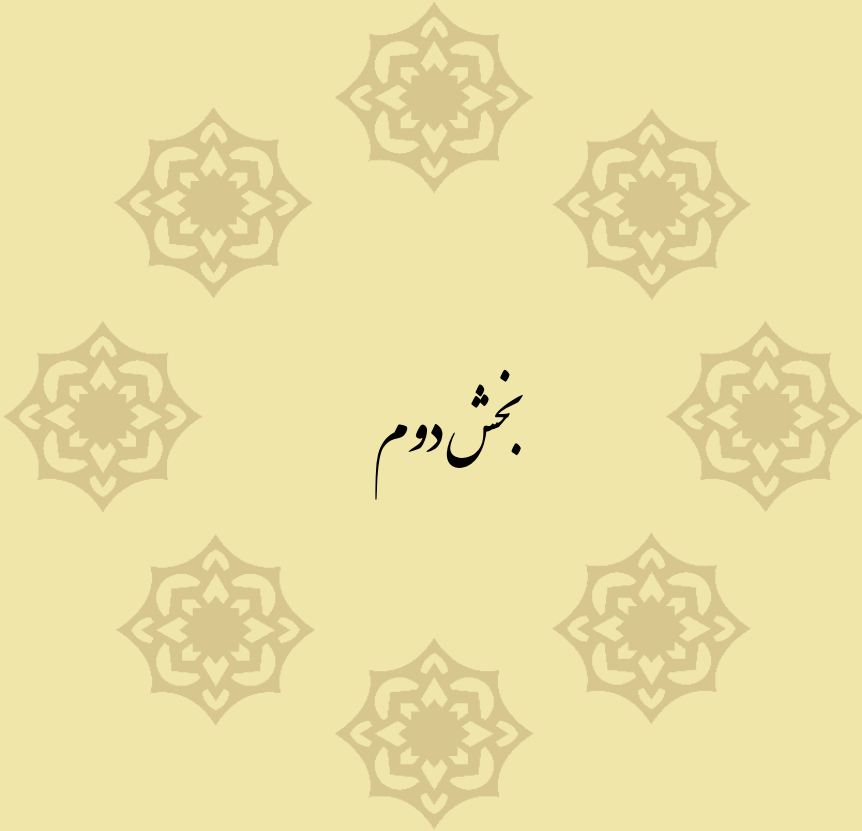
اما در مورد سایر کارکنان و کارشناسان اطلاعاتی در دست نیست. البته در زمان دکتر شاملو آقایان دکتر داودیان و دکتر رحیم آصفی به عنوان روانپزشک با مرکز همکاری داشتند و مرکز یک همکار مددکار اجتماعی نیز داشته است. همچنین در همین دوره سه نفر از فارغ التحصیلان فوق لیسانس روانشناسی که از توضیحات قسمت‌های قبل روشن می‌شود که فارغ‌التحصیل موسسه روانشناسی بوده‌اند، به استخدام مرکز درآمده‌اند. در دوره دکتر نوربخش ظاهراً از روانپزشکان و روانشناسان به‌طور وسیع‌تری استفاده شده ولی نامی از آن‌ها در بین نیست. در دوره دکتر پرتو دو نفر لیسانس روانشناسی فارغ‌التحصیل مدارس عالی داخل کشور استخدام شدند. در دوره دکتر تیرانداز دو نفر فوق لیسانس مشاوره از آمریکا به کادر مرکز افزوده شدند. در جستجوی اسناد نام برخی کارکنان به شرح ذیل است:

اسامی برخی از کارکنان مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۵۹-۱۳۵۳

ردیف	نام و نام خانوادگی	تحصیلات	سنت	منبع استخراج اطلاعات	توضیحات
۱	حاجم شیرزاده		احتمالاً مددکار	ن: ۱۰۵، ت: ۱۳۵۳/۶/۳	مأمور هیات از یکی از دانشجویان پستری
۲	شهناز حاجت		کارشناس مشاوره و راهنمایی	ن: ۱۹۹، ت: ۱۳۵۳/۱۰/۲۲	دوره ریاست دکتر پرتو
۳	صدیقه نورانی	//	//	//	//
۴	روشنک احمدی		کارشناس ماسین نویسی	//	//
۵	جداالله حاجت‌بری		کارشناس متصدی دفتر	//	//
۶	علی سعیدی			//	//
۷	نقیس پرتو نوری حلا			ن: ۱۷۱۷، ت: ۱۳۵۵/۳/۱۶ پیشنهاد استفاده	دوره دکتر نیراندا، احتمالاً یکی از دو نفر فوق‌لیسانس استخدام‌شده
۸	شهلا کرمان			//	//
۹	نورالله زاهد	فوق‌لیسانس علوم اجتماعی	کارشناس امور دانشجویی	ن: ۱۶۵۸، ت: ۱۳۵۹/۵/۱۱ اعلام اسامی کارکنان به ریاست دانشگاه	از کارمندان با سابقه دانشگاه بوده که تقابراً از چندین سال قبل به مرکز منتقل شده بود
۱۰	صعیت آذری	لیسانس خدمات اجتماعی	مددکار اجتماعی	//	دوره دکتر شبنم حضور داشته از سوابق قبلی اعلامی نیست.
۱۱	پرورش لعلی زاده	فوق‌لیسانس روانشناسی	کارشناس مشاوره و راهنمایی	//	//
۱۲	حاجم حاتم	لیسانس روانشناسی	//	//	//
۱۳	مرضیه نوری زاده	//	کارشناس امور دانشجویی	//	//
۱۴	بیژان قویان	//	//	//	//
۱۵	هما طاهری	دیپلمه	ماسین نویسی و بانگدان	//	//
۱۶	آقای عبدالحسینی		مستخدم	//	//

تصویر ۱-۱۲. اسامی کارکنان مرکز مشاوره دانشگاه

بخش دوم

تاریخچه شکل‌گیری مراکز مشاوره دانشگاه‌ها و دانشگاه تهران بعد از انقلاب

فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۵۹-۱۳۵۸

بین سال‌های ۵۹-۵۸ در مرکز مشاوره دانشگاه تهران با ریاست دکتر نورالله شفقتی، نقطه عطفی جهت اتخاذ رویکرد سیستمی به دانشجویان رخ می‌دهد و برای اولین بار امکان خوابگاه متاهلی برای دانشجویان متأهل فراهم می‌شود و مرکز مشاوره در ارزیابی خود از برخی دانشجویان به این نتیجه می‌رسد که برای افزایش سلامت روان و سلامت اجتماعی دانشجویان متأهل لازم است، خانواده آن‌ها در کنار آن‌ها در تهران در خوابگاه متاهلی حضور داشته باشند، در ادامه به اهم فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۵۹-۱۳۵۸ طبق اسناد پرداخته می‌شود.

طبقه‌بندی فعالیت‌ها و خدمات ارائه شده مرکز طی این سال‌ها به شرح ذیل بوده است:

- ۱- اجرای فنون مصاحبه معطوف به شناخت علل اختلالات مشاهده شده.
- ۲- اندازه‌گیری‌های روانی و نیز ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی خاص.
- ۳- تهیه و تدارک تسهیلات بستری و عیادت
- ۴- انجام مراقبت‌های بیمارستان (آماده‌سازی محیط و ...)
- ۵- روان‌درمانی
- ۶- خدمات راهنمایی تحصیلی و گذران اوقات فراغت و ...
- ۷- توصیه به کوی دانشگاه برای دانشجویان با شرایط خاص (به لحاظ جنبه‌های عاطفی)
- ۸- توصیه به سرپرستی‌های دانشجویی و سایر منابع کمک مالی به منظور پرداخت کمک‌های مالی اضطراری.

۹- تهیه مقدمات پژوهش در خصوص علل اجتماعی بی‌معناست، اختلالات رفتاری دانشجویان.

۱۰- تهیه و انتشار متونی جهت آشنایی دانشجویان با مفاهیم روانشناسی و خدمات مرکز مشاوره.

۱۱- شیمی‌درمانی (منظور دارودرمانی است).

تصویر ۲-۱. نمونه مساعدت‌های مرکز مشاوره از دانشجویان جهت خوابگاه متهالی

در اسناد به جا مانده از مرور و ارزیابی فعالیت‌های مرکز مشاوره در این دوره آمده است:

در مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان، زیربنای کار با هر مراجع را یک رشته مصاحبه‌های مقدماتی و اجرای تدابیر اندازه‌گیری از جهت تشخیص زمینه ارائه خدمات تشکیل می‌دهد. در این مرحله مشخص می‌شود که مراجع (دانشجو) عمدتاً از کدام دسته از خدمات مرکز باید بهره‌گیرد، مشاهدات نشان می‌دهد:

۱- غالب مراجعات به این مرکز را گرفتاران روان رنجوری (در زمینه‌های اضطرابی گوناگون، هیستری، و سواس و افسردگی) تشکیل می‌دهند. در رفتار دانشجویان مراجعه‌کننده مشخصه‌های رفتاری زیر مشاهده می‌شود: بد تصمیمی، دیر تصمیمی، احساس کهنتری، ترس‌های گوناگون از آینده و پیش آمدها، احساس گناه، بدگمانی، ناامیدی و آزرده‌گی فراوان. بیشتر این افراد به کمک چند جلسه (بین ۵ تا ۱۵) نشست مشاوره و طی مراحل تخلیه هیجانی، ابراز تعارض‌ها و دریافت اطلاعاتی در ماهیت روان پویه‌های خویش، لاقبل با کسب بصیرت مفیدتری به زندگانی معمولی خویش مراجعت می‌نمایند. (شماری از آنان نیز جلسات مشاوره را نیمه تمام می‌گذارند که این امر دارای علل مطالعه شده و نیز مطالعه نشده‌ای می‌باشد).

۲- در مورد اختلالات روان تنی معمولاً پس از مصاحبه‌های مقدماتی، شیمی‌درمانی (دارودرمانی) معمول می‌شود که آن نیز غالباً با نشست‌های روان‌درمانی توأم می‌شود.

۳- غالب مشکلات و اختلالات اجتماعی، اقتصادی و تحصیلی نیز به مدد جلسات مشاوره و آگاهی دانشجویان از ظرفیت‌ها و توانایی‌های خود به رضایت و سازگاری بهتر با محیط منجر می‌شود.

۴- در مورد اعتیاد و روان پریشی‌ها نیز پس از مصاحبه‌ها و اندازه‌گیری‌های مقدماتی لازم به تسهیلات بستری شدن افراد و سپس اعمال مراقبت‌های حین درمان (عیادت) و پس از درمان (آماده‌سازی محیط به صورت تماس با خانواده و اطرافیان نزدیک توسط مدد کار) صورت می‌گیرد.

جدول فراوانی مراجعات به مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

(در خلال چهارده ماه از شروع سال ۱۳۵۸- زمان استقرار مجدد مرکز پس از انقلاب)

مراجعات / دانشکده	علوم اجتماعی	ادبیات	اقتصاد	الهیات	علوم اداری	بهداشت و پزشکی	علوم تربیتی	توانبخشی	داروسازی
فروردین	۰	۶	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰
اردیبهشت	۳	۱۰	۶	۱	۱۲	۶	۰	۰	۲
خرداد	۰	۲۱	۸	۲	۰	۱۴	۲	۲	۱۱
تیر	۳	۱۲	۵	۰	۲	۳	۲	۰	۲
شهریور	۰	۸	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
مهر	۰	۸	۵	۴	۳	۱۳	۲	۰	۴
آبان	۵	۱۶	۶	۰	۱۱	۱۶	۳	۱	۴
آذر	۲	۱۵	۸	۲	۷	۸	۰	۰	۱
دی	۳	۲۱	۵	۳	۲	۱۶	۲	۲	۲
بهمن	۳	۲۳	۲	۲	۶	۱۱	۲	۲	۲
اسفند	۱	۱۸	۳	۱	۰	۷	۰	۰	۰
فروردین ۵۹	۳	۱۸	۳	۱	۰	۷	۰	۰	۰
اردیبهشت ۵۹	۴	۲۷	۲	۶	۳	۱۳	۰	۰	۲

جدول فراوانی مراجعات به مرکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان

(در خلال چهارده ماه از شروع سال ۱۳۵۸- زمان استقرار مجدد مرکز پس از انقلاب)

مراجعات / دانشکده	دامپزشکی	حقوق	علوم و هسته ای	فنی	کارمند و ...	کشاورزی	منابع طبیعی	معماری و هنر
فروردین	۰	۶	۰	۰	۱	۱	۰	۰
اردیبهشت	۲	۸	۱۱	۱	۳	۶	۰	۴
خرداد	۱۰	۱۶	۸	۱۵	۴	۱	۵	۱۰
تیر	۷	۵	۷	۵	۱	۴	۰	۵
شهریور	۴	۵	۳	۱	۲	۱	۰	۲
مهر	۷	۶	۲۱	۱۰	۱	۱۱	۱	۳
آبان	۸	۱۷	۱۶	۹	۷	۴	۳	۵
آذر	۱۰	۱۲	۱۱	۱۳	۹	۳	۰	۲
دی	۱۲	۱۸	۱۷	۲۲	۲۶	۲	۰	۲
بهمن	۱	۱۴	۱۳	۲۱	۱۷	۰	۰	۱
اسفند	۱۲	۱۸	۲۲	۱۸	۱۲	۸	۳	۱
فروردین ۵۹	۱۰	۶	۸	۱۳	۸	۳	۰	۴
اردیبهشت	۸	۱۶	۲۱	۷	۱۳	۳	۰	۹

جدول فراوانی مراجعات بر حسب تدابیر ارائه شده از فروردین ۱۳۵۸ تا اردیبهشت ۱۳۵۹

تایید	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	فروردین ۵۹	اردیبهشت
شیمی درمانی	۳	۲۱	۵۰	۲۹	۱۱	۳۲	۲۶	۶۱	۴۲	۵۰	۳۴	۴۲
روان درمانی	۱۴	۴۱	۷۶۸	۱۶	۱۰	۳۵	۴۳	۱۰۲	۵۹	۵۵	۳۰	۷۲
مشترک	۲	۱۱	۱۳	۱۶	۶	۳۳	۴۵	۱۹	۲۸	۲۹	۱۶	۲۰
مصاحبه-ها	۱۷	۶۵	۱۲۶	۴۸	۲۲	۶۷	۸۷	۱۶۴	۱۰۲	۱۰۵	۶۴	۱۱۵
مددکاری	۳	۸	۲	۵	۴	۲	۵	۳	۷	۹	۲	۱۰
بستری و ...	۲	۵	۱	۳	۲	۱	۴	۱	۶	۷	۱	۷

در این سال‌ها بحث ناکارآمدی مرکز مشاوره مطرح شد و مدتی بعد از تعطیلی دانشگاه‌ها به خاطر انقلاب فرهنگی، مرکز مشاوره نیز از فعالیت باز ماند. در اسناد مربوط به مرکز مشاوره دانشگاه تهران بعد از انقلاب به مواردی اشاره شده است که به برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود.

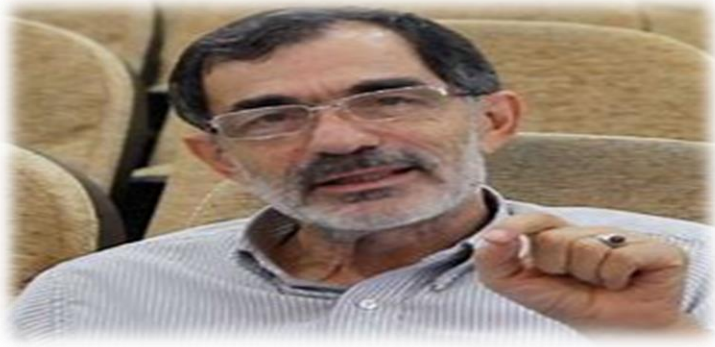
فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۷ ه.ش.

بعد از انقلاب اسلامی از خرداد ۱۳۵۹ تا آذر ماه ۱۳۶۱ به دلیل انقلاب فرهنگی دانشگاه‌ها تعطیل بودند. بعد از بازگشایی دانشگاه‌ها، تکاپو برای دایر کردن مرکز مشاوره از سال ۱۳۶۵ آغاز شد. شواهد نشان می‌دهد که در فاصله این سال‌ها یعنی ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۹، بحث مشاوره دانشجویی در سطح وزارت‌خانه نیز مطرح بوده است. بنابراین در دی ماه ۱۳۶۷ بخش‌نامه وزارتی از طرف دکتر محمد فرهادی، وزیر فرهنگ و آموزش عالی، جهت تشکیل مراکز مشاوره دانشجویی دانشگاه‌ها صادر گردید. دفتر مرکزی از سال ۱۳۶۷ با ابلاغ یک بخش‌نامه و با حضور یک نفر کارشناس در اداره کل امور دانشجویان داخل شروع به فعالیت نمود. در

آن زمان تنها در ۴ دانشگاه مرکز مشاوره تشکیل شد اما در طی سال‌ها روند صعودی هم از نظر کیفی و هم از نظر کمی داشت، به نحوی که در سال ۱۳۹۰ تعداد ۸۶ دانشگاه دولتی مرکز مشاوره داشتند و در سال ۱۳۹۲، ۱۰۶ دانشگاه مرکز مشاوره داشتند (پورشریفی و همکاران، ۱۳۸۴: ۴) که به احتمال زیاد نقش تسهیل‌کننده‌ای در تجدید حیات مرکز مشاوره دانشگاه تهران داشته است.

بعد از انقلاب اسلامی فعالیت‌های مرکز از سال ۱۳۶۷ شروع شده و توسعه خدمات مرکز از بعد کیفی و کمی ادامه پیدا می‌کند، و در تمام فرآیند توسعه، رویکرد اجتماعی و فعالیت‌های تیمی بر کار غالب بوده است. به‌عنوان نمونه در اوایل دهه هفتاد وضعیت فردی، روان‌شناختی و خانوادگی دانشجویان ارزیابی می‌شد و این‌که چه تاثیری می‌تواند بر روند تحصیلی دانشجویان داشته باشد. هم‌چنین اسناد نشان می‌دهد در دهه هفتاد، مرکز مشاوره در حوزه اشتغال دانشجویان نیازمند نیز کوشش‌هایی نموده است.

از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۰ مرکز مشاوره در مرکز بهداشت و درمان ادغام بوده است، و در این سال‌ها ریاست مرکز بر عهده محمود هرمزی بوده است. در تاریخ ۱۳۷۰/۲/۲۰ دکتر سید حسین سجادی بافقی استادیار دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران به ریاست مرکز انتخاب می‌شوند و از تاریخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۱ نیز دکتر جعفر بوالهروی به سرپرستی مرکز مشاوره منصوب می‌شوند و ایشان نیز طی حکمی در تاریخ ۱۳۷۱/۱۱/۱۳ تمام اختیارات مالی و اداری را به حمید پیروی واگذار می‌کنند و پس از آن نیز ایشان تا شهریور ۱۳۷۷ به‌عنوان قائم مقام مرکز مشاوره فعالیت نموده و از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۲ نیز به‌عنوان معاون فعالیت نمودند در نهایت نیز از سال ۱۳۸۲ تا ۱۴۰۰ به‌عنوان رئیس به اداره مرکز را بر عهده گرفتند و در حال حاضر نیز (۱۴۰۰) حمید پیروی ریاست مرکز مشاوره دانشگاه را بر عهده دارند که در طول این مدت نیز همواره تلاش شده است برگستره خدمات مرکز مشاوره افزوده شود. از سویی لازم به یادآوری است که خدمات مرکز مشاوره تنها محدود به دانشجویان نبوده و علاوه بر کارکنان و هیئت علمی، اهالی جامعه را نیز در بر می‌گیرد. مرکز مشاوره دارای بخش‌ها و فعالیت‌های گوناگون است که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود.

دکتر جعفر بوالهیری رئیس مرکز مشاوره دانشگاه تهران ۱۳۷۱

حمید پیروی رئیس مرکز مشاوره دانشگاه تهران

فهرست روسای مرکز مشاوره دانشگاه تهران بعد از انقلاب اسلامی

ردیف	رئیس مرکز مشاوره	ردیف	رئیس مرکز مشاوره
۱	دکتر نورالله شفقتی	۴	دکتر جعفر بوالهروی
۲	محمود هرمزی	۵	حمید پیروی
۳	دکتر سید حسین سجادی بافقی		

مروری بر رؤس فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران بین سال‌های ۱۴۰۰-

۱۳۷۱

سوابق مرکز مشاوره دانشگاه تهران از سال ۱۳۷۱ به این سو به سبب استمرار فعالیت‌ها، نگهداری اسناد و ثبات مدیریتی، کاملاً روشن و قابل دسترس است. مرکز مشاوره در دی ماه ۱۳۷۱ از مرکز بهداشت دانشگاه مستقل شده و در ساختمانی جدید (خ شازده آذر، خ ادوارد براون، پ ۱۵، طبقه پنجم، و همان محل فعلی) استقرار یافت. این مرکز با جذب یک نفر دکترای روانشناسی، دو نفر کارشناسی ارشد مشاوره، یک نفر کارشناس روانشناسی و دو نفر پرسنل امور اداری فعالیت‌های خود را توسعه داد. با وجود این که در آن زمان هنوز چارت سازمانی خاصی برای این مرکز وجود نداشت با محاسبه مشاوران و درمانگران ساعتی همکاران مرکز مشاوره جمعاً به ۱۷ نفر در سال ۱۳۷۱ رسید که همگی قراردادی بودند. در همین سال واحد کتابخانه مرکز با حدود ۱۰۰۰ مجلد کتاب در زمینه روانشناسی و روانپزشکی تجهیز شد تا مورد استفاده دانشجویان و همکاران مرکز قرار گیرد. از سال ۱۳۷۱ تا ۱۴۰۰ فعالیت‌های مرکز مشاوره توسعه کیفی و کمی داشته است و اهم فعالیت‌های آن در ادامه مورد بحث قرار می‌گیرد:

فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش مشاوره و روان‌درمانی

مرکز مشاوره با ترکیبی از تیم متخصص شامل روانشناس، مشاور تحصیلی، مشاوره ازدواج، مشاوره خانواده، روان‌سنج، مددکار اجتماعی و روانپزشک در زمینه‌های مختلف تحصیلی، شغلی، عاطفی، آموزشی، روابط بین فردی، اختلالات روانپزشکی به صورت حضوری خدمات‌دهی می‌کند (فراوانی نیروها در جدول ۱). جهت خدمات‌دهی کیفی و کمی مناسب و در دسترس به جمعیت هدف، مرکز اقدام به توسعه و راه‌اندازی سایر شعبات (۹شعبه) و دفاتر ارتقا تحصیلی (۱۰ دفتر) در دانشکده‌های دانشگاه تهران نموده است. دفاتر ارتقای تحصیلی با هدف کمک به ارتقای تحصیلی دانشجویان، از طریق تسهیل ارتباط مثلث استادان، دانشجو و خانواده راه‌اندازی شده است.

برگزاری کارگاه‌های آموزشی، ارسال محصولات فرهنگی آموزشی، برگزاری همایش‌های «خانه و دانشگاه» برای استادان، دانشجویان و خانواده‌ها و ارائه خدمات مددکاری اجتماعی و مشاوره تحصیلی به دانشجویان از مهمترین فعالیت‌های این دفاتر است. این دفاتر در دانشکده‌های اقتصاد، الهیات، جغرافیا، حقوق و علوم سیاسی، دامپزشکی، علوم اجتماعی و پردیس‌های ابوریحان، علوم، فنی، کشاورزی و منابع طبیعی و هنرهای زیبا در ساعات اداری فعال هستند.

اقدامات اجتماع محور در مرکز مشاوره

از جمله اقدامات مرکز مشاوره دانشگاه تهران شناسایی دانشجویان نیازمند حمایت، انجام مداخلات زودهنگام و معرفی منابع به دانشجویان ظرفیت بخشی آن‌ها است در این زمینه از جمله فعالیت‌هایی که در مرکز مشاوره صورت می‌گیرد به شرح ذیل است:

۱- طرح همدلی

طرح همدلی توسط مرکز مشاوره برای تمامی دانشجویان دانشگاه صورت می‌گیرد، در این طرح متخصصان مرکز مشاوره از طریق مصاحبه تلفنی و با بهره‌گیری از پرسشنامه نیمه ساختار یافته‌ای که حاوی ۴۰ سوال است، ضمن معرفی مرکز مشاوره به ارزیابی جامع دانشجویان می‌پردازند تا زمینه برای حمایت‌های زودهنگام فراهم شود از جمله اهداف این طرح:

- ✓ همدلی و همراهی دانشگاه با دانشجویان،
 - ✓ برقراری تعامل موثر و پویا و مسئولانه دانشگاه با دانشجویان،
 - ✓ شناسایی و غربالگری دانشجویان
- از جمله نتایج اثربخش اجرای این طرح شامل موارد ذیل است:
- ✓ تقویت احساس ارزشمندی و تعلق اجتماعی در دانشجویان،
 - ✓ ایجاد حس مثبت و خوشایند درک شدن،
 - ✓ ایجاد فضای همدلانه ما بین دانشجویان و دانشگاه،
 - ✓ حفظ ارتباط مستمر و پویای دانشگاه با دانشجویان،
 - ✓ شناسایی چالش‌های آموزشی دانشجویان،
 - ✓ افزایش سرمایه اجتماعی

۲- طرح خوش آمدگویی

این طرح ویژه دانشجویان نو ورودی دانشگاه است. در این طرح متخصصان مرکز مشاوره دانشگاه به بهره‌گیری از مصاحبه تلفنی و با استفاده از پرسشنامه ۴۰ سوالی نیمه‌ساختار یافته ضمن خوش آمدگی به دانشجویان به معرفی خدمات مرکز مشاوره می‌پردازند از جمله اهداف این طرح:

- ✓ تعامل و ارتباط موثر دانشگاه با دانشجویان،
- ✓ کمک به ایجاد حس هویت دانشجویی،

- ✓ ارائه حمایت‌های روانی اجتماعی،
 - ✓ نیازسنجی و مداخلات زودهنگام.
- اجرای این طرح نتایج اثربخشی داشته است از جمله:
- ✓ تقویت احساس ارزشمندی و تعلق اجتماعی در دانشجویان،
 - ✓ برقراری فضای همدلانه،
 - ✓ فراهم شدن فرصتی برای بیان تجربیات،
 - ✓ مشکلات و هیجانات دانشجویان

۳- طرح خدا قوت

«طرح خدا قوت» در آستانه امتحانات با هدف آگاه‌سازی دانشجویان جهت آمادگی برای امتحان‌ها، آموزش مدیریت زمان، انتخاب راهکارهای مقابله با اهمال‌کاری، همچنین تشویق و تقویت انگیزه دانشجویان در راستای به کارگیری روش‌های صحیح مطالعه و بهبود عملکرد تحصیلی برگزار می‌گردد. در این طرح مددکاران اجتماعی مرکز مشاوره به همراه دانشجویان کانون همیاران سلامت روان به صورت حضوری به اتاق دانشجویان مراجعه کرده و ضمن اهدای بسته‌های آموزشی سلامت روان ویژه ایام امتحانات جهت تقویت روحیه به آن‌ها هدایی اهدا می‌کنند.

تصویر ۲-۲. بسته‌های آموزشی سلامت روان در طرح خدا قوت

۴- طرح بازگویی فعال

طرح بازگویی فعال ویژه خوابگاه‌های دانشجویی است، در این طرح مددکاران اجتماعی به صورت حضوری به اتاق دانشجویان مراجعه کرده و ضمن معرفی خدمات مرکز مشاوره دانشگاه به ارزیابی و شناسایی زودهنگام دانشجویانی می‌پردازند که نیازمند خدمات فوری هستند.

۵- طرح پایش سلامت روان

دوره جوانی اوج سلامت جسمانی و در عین حال اوج هیجانات یک فرد است. به لحاظ روان‌شناختی این گروه سنی به شدت تحت تأثیر استرس‌ها قرار دارند و لازم است که از منابع حمایتی برای کنترل آن‌ها استفاده کنند. این طرح بر این اساس از اهمیت خاصی برخوردار است و شامل شناسایی به موقع دانشجویان نیازمند حمایت و ارائه خدمات به آن‌ها است. سابقه طرح پایش سلامت روان و جسم به سال ۱۳۶۸ بازمی‌گردد، این طرح ابتدا از دانشگاه تهران آغاز شد.

در آن زمان یک پرسشنامه دست‌نویس تهیه شد تا براساس آن نیازهای روان‌شناختی دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه شناسایی و مداخله زودهنگام صورت گیرد. این پرسشنامه، طی سال‌های بعد ارتقا پیدا کرد و به عنوان مقیاس ملی سلامت روان دانشجویان تحت عنوان IMHS اعتباریابی شد. اما به علت اینکه تعداد سوالات پرسشنامه زیاد و از حوصله پاسخگویان خارج بود، پس از چند سال فرم خلاصه شده آن توسط متخصصان تدوین شد. در حال حاضر نسخه خلاصه شده آن روی سامانه گلستان قرار گرفته و دانشجویان باید هنگام ثبت‌نام این فرم را پر کنند. نتایج پس از پاسخگویی دانشجویان در اختیار مرکز مشاوره قرار می‌گیرد و دانشجویانی که نیازمندی بیشتری به دریافت خدمات دارند برای مصاحبه حضوری دعوت می‌شوند.

جدول فراوانی کارکنان متخصص، اجرایی و اداری مرکز مشاوره دانشگاه تهران

روانشناس و مشاور	مددکار اجتماعی	روانپزشک	کارکنان اداری و اجرایی
۸۵ نفر	۱۵ نفر	۱۳ نفر	۱۶ نفر

تصویر ۲-۳. ساختمان دفتر مرکزی مشاوره دانشگاه تهران

فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش بهداشت روان و پیشگیری

از آنجا که بهداشت روان پایه و اساس رشد انسان است، توجه به آن و افزایش سواد سلامت روان از ملزومات زندگی موفق است. به همین منظور این واحد؛ با هدف پیشگیری از آسیب‌های روانی-اجتماعی و کوشش در جهت افزایش رفاه ذهنی و عینی جمعیت دانشگاهی و اهالی جامعه در زمینه‌های مختلف اعم از تدوین و انتشار، بسته‌های آموزشی مکتوب، فصلنامه تخصصی سلامت روان، ماهنامه پیام مشاور، کتابچه، بروشور، لوح فشرده

و گاهنامه‌های بهداشت روانی، برگزاری نمایشگاه، انجام طرح غربالگری و انجام فعالیت پژوهشی کاربردی اقدام می‌نماید. همچنین این واحد اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی با عناوین مختلفی نظیر؛ آموزش‌های پیش از ازدواج، مهارت‌های زندگی، اصول مطالعه و برنامه‌ریزی، تحلیل رفتار متقابل، پیشگیری از اعتیاد و مواد روان‌گردان و غیره در سطوح مختلف؛ ویژه دانشجویان، اساتید، کارکنان و کارشناسان دانشگاه‌های سراسر کشور و اهالی جامعه می‌نماید.

جدول فراوانی عناوین نشریه و کتابچه‌های منتشر شده

مخاطب	تعداد عنوان کتابچه	مخاطب	تعداد عنوان نشریه تخصصی
دانشجویان، اساتید، کارکنان و کارشناسان دانشگاه های سراسر کشور و اهالی جامعه	۷۸ عنوان کتابچه تخصصی در حوزه های مختلف بهداشت روان جامعه، افزایش توانمندی متخصصان	هیئت علمی دانشگاه- های سراسر کشور	معلم مهر
		کارشناسان دانشگاه- های سراسر کشور	سلامت روان ویژه
		دانشجویان و کارشناسان دانشگاه- های سراسر کشور و اهالی جامعه	پیام مشاوره

فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش نوروتراپی

نوروتراپی در لغت به معنای درمان نورو می‌باشد. نورو سلول‌های تشکیل دهنده مغز و اعصاب بدنی ما می‌باشد. بصورت عام، نوروتراپی به مجموعه‌ای از درمان‌های پیشرفته و نوین اطلاق می‌شود که به منظور تشخیص، ارزیابی و درمان اختلالات نوروفیزیولوژیکی و روانشناختی مورد استفاده قرار می‌گیرند. مهمترین و پرکاربردترین تجهیزات نوروتراپی شامل fMRI، نوار مغزی کمی QEEG، نوروفیدبک، بیوفیدبک، تحریک مغناطیسی فراجمجمه ای rTMS، تحریک الکتریکی فراجمجمه ای tDCS، تحریک دیداری شنیداری AVE و عینک واقعیت مجازی می‌باشد. خوشبختانه کلینیک نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران مجهز به نوار مغزی کمی QEEG، نوروفیدبک، بیوفیدبک، تحریک مغناطیسی فراجمجمه ای rTMS، تحریک الکتریکی فراجمجمه ای tDCS، تحریک دیداری شنیداری AVE می‌باشد و در حال حاضر به دانشجویان، کارکنان و اهالی جامعه خدمات رسانی می‌کند.

فروانی نیروهای انسانی کلینیک نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

متخصص نور تراپی و تحریک الکتریکی فراجمجمه ای tDCS	متخصص تحریک مغناطیسی فراجمجمه ای rTMS	آزمون های روانشناختی و تحریک دیداری شنیداری AVE	متخصص نوار مغزی کمی QEEG
۵ نفر	۲ نفر	۲ نفر	۱ نفر

تصویر ۲-۴. بخش آرتیمس واحد نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

تصویر ۲-۵. بخش نقشه‌برداری مغزی واحد نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

تصویر ۲-۶. بخش نوروفیدبک واحد نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

تصویر ۲-۷. بخش آزمون‌های روانی واحد نوروتراپی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

فعالیت‌های مرکز مشاوره در بخش مشاوره تلفنی و مشاوره برخط و سایر خدمات الکترونیک

مشاوره تلفنی یکی از شیوه‌های مداخلاتی است که به سرعت در سرتاسر جهان گسترش کمی و کیفی می‌یابد. مرکز مشاوره دانشجویی دانشگاه تهران به منظور توسعه خدمات مشاوره‌ای و دسترسی بیشتر دانشجویان به خدمات مشاوره‌ای از ابتدای تابستان ۸۴ ۱۳ فعالیت خود را در زمینه مشاوره تلفنی همه روزه حتی در ایام تعطیل از ساعت ۹ الی ۲۱ آغاز نموده است. جمعیت هدف اولیه جهت ارائه خدمات تخصصی مشاوره‌ای، کلیه دانشجویان دانشگاه تهران می‌باشد، اما در کنار آن کارکنان، دانشجویان سایر دانشگاه‌ها و اهالی جامعه نیز با هدف مسئولیت‌پذیری اجتماعی از این خدمات بهره‌مندی می‌کنند. در حال حاضر این بخش با ۴۵ کارشناس به صورت تلفنی و برخط به ارائه خدمات می‌پردازد. از سویی از جمله خدمات دیگر مرکز مشاوره ارائه خدمات سلامت روان الکترونیک با بهره‌گیری از اپلیکیشن است، که دانشجویان از طریق اپلیکیشن می‌توانند به صورت مجازی از خدمات مختلف از جمله روانپزشکی، روانشناسی، مشاوره، مددکاری اجتماعی و سایر خدمات تخصصی سلامت روان بهره‌مندی کنند.

سامانه هوشمند سلامت روان دانشجویان دانشگاه تهران از جمله خدمات الکترونیک دیگر می‌باشد که بعد از سه سال تلاش بی‌وقفه در اسفند ماه ۱۴۰۰ توسط مرکز مشاوره دانشگاه تهران افتتاح شد، این سامانه اهداف مختلفی را دنبال می‌کند از جمله:

- ✓ ارائه خدمات به موقع و پیشگیری از مزمن شدن اختلالات روانی دانشجویان
- ✓ افزایش سرعت و دقت تحلیل داده‌های کارنامه سلامت روان و وضعیت آموزشی دانشجویان
- ✓ به روز رسانی اطلاعات مربوط به وضعیت سلامت روان توسط کارشناسان مرکز مشاوره در طول سال تحصیلی

✓ تشخیص زودهنگام دانشجویان در معرض خطر

در راستای افزایش خدمات کیفی و کمی خدمات مددکاری اجتماعی مرکز مشاوره دانشگاه تهران اقدام به طراحی سامانه پیگیری مددکاری اجتماعی نموده است که در این سامانه به صورت منظم بر حسب تاریخ های تعیین شده مددکاران اجتماعی اقدام به پیگیری دانشجویان می نمایند.

مشاوره تلفنی، مشاوره برخط و سایر خدمات الکترونیک

<p>شماره تماس مستقیم: ۶۶۹۶۲۳۷۷ (۴ خط)</p> <p>شماره تماس داخلی دانشگاه: ۳-۳۵۱۰</p>	<p>مشاوره تلفنی</p>
	<p>مشاوره برخط</p>

	<p>سامانه هوشمند سلامت روان دانشگاه</p>
	<p>سامانه پیگیری مددکاری اجتماعی</p>

تصویر ۲-۸ واحد مشاوره تلفنی مرکز مشاوره دانشگاه تهران

اقدامات مرکز مشاوره برای دانشجویان با شرایط خاص

از جمله اقدامات مرکز مشاوره خدمات‌دهی به دانشجویان با شرایط خاص است در حال حاضر مرکز مشاوره دانشگاه تهران دبیرخانه دانشجویان دارای مرکز اختلال هویت جنسی است و از جمله اقداماتی که صورت گرفته است به شرح ذیل است:

- ✓ برگزاری کارگاه آموزشی ویژه متخصصان و کارشناسان مراکز مشاوره دانشگاه‌های منطقه ۱
- ✓ چاپ کتاب راهنمای تخصصی
- ✓ تهیه دستورالعمل کار با دانشجویان دارای اختلال هویت جنسی
- ✓ برگزاری جلسات ماهیانه مددکاری اجتماعی با دانشجویان دارای اختلال هویت جنسی از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۰ (ادامه دارد)
- ✓ ارتباط با خانواده‌ها جهت حل مشکلات دانشجویان دارای اختلال هویت جنسی
- ✓ حمایت از دانشجویان دارای مشکلات تحصیلی و آموزشی (اعم از انتقالی - مشروطی - مهمانی و ...)
- ✓ برگزاری جلسات درمان‌دارویی و غیردارویی
- ✓ ارائه معرفی نامه به مراکز درمانی تخصصی و ارتباط با مراکز مربوطه جهت تسهیل کار دانشجویان دارای اختلال هویت جنسی
- ✓ ارتباط با پزشکی قانونی جهت تسهیل در روند کار دانشجویان دارای اختلال هویت

واحد مراقبت‌های بحرانی دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران

از جمله وظایف آموزش عالی فراهم نمودن تسهیلات، شرایط و زیرساخت‌هایی است که به دانشجویان دچار بحران به دور از هر استیگما و برچسب‌زنی خدمات شایسته، کافی و متناسب با شرایط دانشجویان ارائه شود. در همین راستا مدت‌ها است که در دانشگاه تهران چنین رویکردی دنبال می‌شود، رویکردی مبتنی بر پژوهش و ارزیابی تجربه‌های بین‌المللی

موفق که ما حاصل آن پیشنهاد «راه‌اندازی واحد مراقبت‌های بحرانی دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران» بود. بعد از طرح این پیشنهاد، موضوع وارد فرایند عملیاتی شد و در نهایت برای اجرایی شدن آن با موافقت سازمان امور دانشجویان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تفاهم‌نامه‌ای بین دکتر نیلی (رئیس وقت دانشگاه تهران) به نمایندگی از دانشگاه تهران و دکتر پیروز حناچی شهردار تهران منعقد شد تا با همکاری این دو نهاد واحد مراقبت‌های روانشناختی و دانشجویی و کنترل و مدیریت بحران‌ها راه‌اندازی شود. از جمله خدماتی که در این مرکز صورت می‌گیرد شناسایی، مداخلات زودهنگام و ارائه خدمات جامع‌درمانی به دانشجویان دانشگاه تهران و نیز فرزندان دانشجوی کارکنان شهرداری تهران است که در این زمینه دانشگاه تهران یکی از ساختمان‌های سه طبقه خود را به این مرکز اختصاص خواهد داد و تمامی نیروی انسانی و مجوزهای آن را تامین خواهد نمود. از سویی شهرداری تهران نیز با بهره‌گیری از ظرفیت‌های اجتماعی و فرهنگی خود به اداره کیفی این مجموعه خدماتی کمک خواهد نمود.

فعالیت‌های مرکز مشاوره در خدمات‌دهی به عموم جامعه

مرکز مشاوره دانشگاه در راستای تاثیرگذاری اجتماعی مرکز مشاوره خدمات ذیل را به عموم افراد جامعه ارائه می‌دهد:

- ✓ ارائه خدمات مختلف فردی (مشاوره، روانشناسی، مددکاری اجتماعی، روانپزشکی، نوروتراپی) به اهالی جامعه به‌صورت حضوری، تلفنی، برخط، مکاتبه‌ای و نوروتراپی
- ✓ برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه سلامت‌روان و سلامت اجتماعی برای افراد جامعه
- ✓ برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه سلامت‌روان و سلامت اجتماعی برای نهادها و سازمان‌های مختلف

✓ نقش فعال در بحران‌ها و بلایای طبیعی و تربیت کادر متخصص جهت مداخله

در این بحران‌ها

فعالیت‌های مرکز مشاوره در بحران‌ها

مرکز مشاوره در بحران‌های مختلف اعم از طبیعی و غیر طبیعی کوشش می‌کند خدمات خود را متناسب با شرایط پیش آمده باشد ارائه دهد. به‌عنوان نمونه در دوره کرونا از جمله خدمات مرکز به شرح ذیل است:

✓ برگزاری وبینارها برای جمعیت‌های مختلف از جمله دانشجویان، کارکنان، عموم

جامعه

✓ برگزاری همایش به صورت مجازی برای دانشجویان مانند:

✓ مسابقه دانشجویی نوروز کرونایی (با هدف ایجاد شور، نشاط و سرگرمی برای

دانشجویان در دوران تعطیلات نوروزی بر بستر مفاهیم سلامت روان)

✓ مسابقات مجازی پانتومیم (با هدف افزایش نشاط، پویایی و تعامل دانشجویان در

دوران کرونایی، افزایش توجه دانشجویان به اهمیت سلامت روان)

✓ مسابقات کشوری مجازی دومینو (با هدف تشویق دانشجویان به پویایی و فعالیت

در دوران کرونا، ایجاد شور و هیجان رقابت در جامعه دانشجویی، توجه به مفاهیم

سلامت روان)

✓ مسابقه دانشجویی نوروز کرونایی و طرح نوروزی بهداشت روان دانشگاه‌های

کشور (با هدف ایجاد شور، نشاط و سرگرمی برای دانشجویان در دوران تعطیلات

نوروزی بر بستر مفاهیم سلامت روان)

✓ رویداد ادبی، هنری و بهداشت روانی مسابقه ترم کرونایی

✓ طرح «نشاط کرونایی» (با هدف تعامل بیشتر با دانشجویان خوابگاهی و آگاهی از

مشکلات آن‌ها در دوران کرونا)

- ✓ مسابقه دانشجویی فیلم کوتاه «من ماسک میزنم» (با هدف ترویج اصول پروتکل‌های بهداشتی پیشگیری از کرونا)
- ✓ توسعه مشاوره برخط
- ✓ توسعه مشاوره تلفنی

چکیده‌ای از سایر فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران

خلاصه‌ای از فعالیت‌های مرکز مشاوره دانشگاه تهران انتشارات مرکز مشاوره دانشگاه تهران

سال	عنوان
از سال ۱۳۸۱ تا کنون	انتشار ماهنامه پیام مشاور ویژه دانشجویان سراسر کشور
از سال ۱۳۹۰ تا کنون	چاپ و انتشار گاهنامه الکترونیکی نشریه معلم مهر ویژه اعضای هیئت علمی
۱۳۹۱	تهیه و ارسال مرسوله پستی شامل بروشورها و کتابچه‌هایی با موضوعات مختلف بهداشت روانی و مقررات و قوانین آموزشی برای اولیاء دانشجویان
	گاهنامه تخصصی «پیشگیری نوین» درسنامه راهنمای اساتید دانشگاه‌ها (پیشگیری از مصرف مواد)
	چاپ و انتشار فصل‌نامه تخصصی «سلامت روان» جهت ارتقای دانش و مهارت کارشناسان حرفه‌های یاورانه سراسر کشور
	چاپ و انتشار نشریه «رامش» (نشریه انجمن علمی دانشجویی روانشناسی دانشگاه تهران)
	چاپ و انتشار بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب، کتابچه و بروشور ویژه دانشجویان، خانواده‌ها، اعضای هیئت علمی، کارکنان و عموم جامعه

عقد تفاهم نامه با سازمانها

سال	عنوان
۱۳۹۴	تفاهم نامه تربیت مربی پیشگیری و کنترل بیماری ایدز (HIV/AIDS) مدل جامع سیستماتیک آموزش و ارتقای سلامت
۱۳۹۵	مجری ملی تربیت کادر متخصص پیشگیری اولیه از اعتیاد در کشور در حوزه های مختلف جامعه ، خانواده، مدرسه، رسانه و دانشگاه طی ده ساله گذشته شامل تولید بسته آموزشی بالغ بر ۱۰۰ هزار ساعت آموزش در ده ساله گذشته
۱۳۹۹	تفاهم نامه همکاری در حوزه سلامت روان، بین معاونت دانشجویی دانشگاه تهران و معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۴۰۰	عقد تفاهم نامه همکاری شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران و مرکز مشاوره دانشگاه تهران
۱۴۰۰	عقد تفاهم نامه همکاری بین جمعیت علمی پیشگیری از خودکشی و مرکز مشاوره دانشگاه تهران
۱۴۰۰	تفاهم نامه راه اندازی واحد مراقبت های بحرانی دانشجویان دانشگاه های شهر تهران بین دانشگاه تهران و شهرداری تهران

دوره‌های آموزشی مرکز مشاوره دانشگاه

سال	عنوان
۱۳۹۹	برگزاری کارگاه آموزشی آنلاین ویژه کشورهای عضو سازمان اکو
۱۴۰۰	برگزاری کارگاه آموزشی آنلاین پیشگیری از اعتیاد ویژه متخصصان کشورهای عضو سازمان ECO
	برگزاری کارگاه‌ها و وبینارهای آموزشی ویژه دانشجویان، کارشناسان مرکز مشاوره، متخصصان، کارکنان و اعضای هیئت علمی و جمعیت عمومی

اجرای طرح‌های مختلف (پژوهشی، آموزشی، و...)

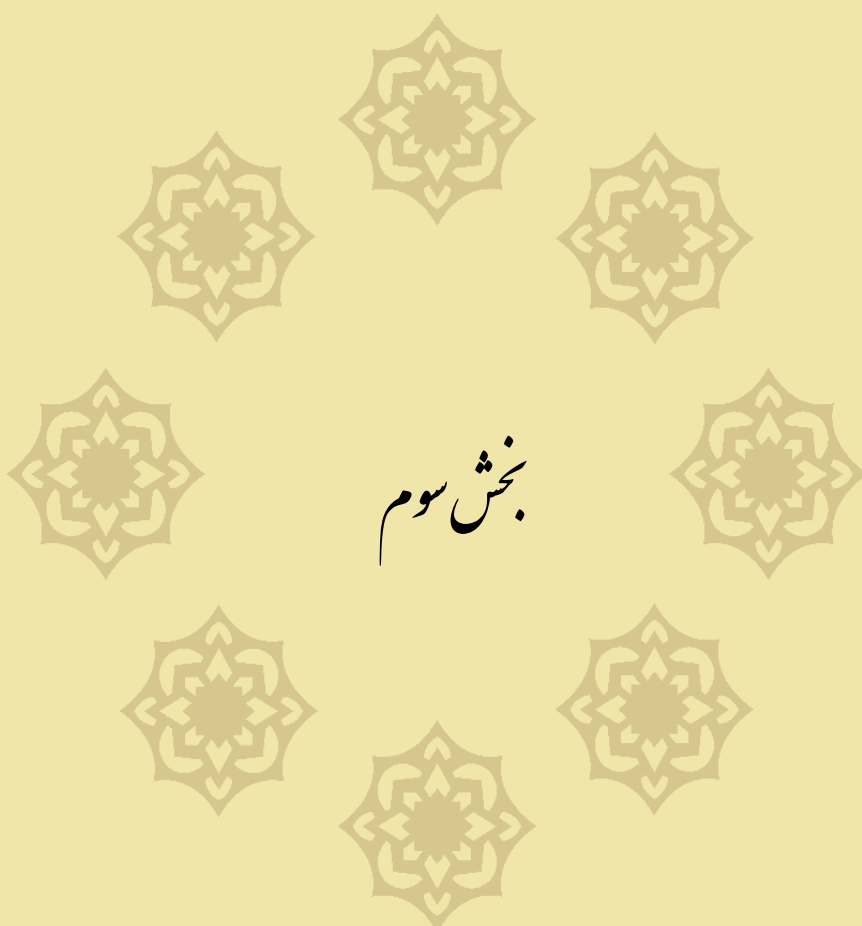
سال	عنوان
۱۳۷۸ تا کنون	تشکیل شورای سیاست‌گذاری مشاوره و بهداشت روان با حضور ریاست دانشگاه و برخی معاونین
۱۳۹۰	اجرای طرح مقیاس ملی
۱۳۹۰	بررسی وضعیت سلامت روانی دانشجویان ورودی سال‌های ۸۶، ۸۷ و ۸۸ و مقایسه آن‌ها با وضعیت هنگام ورود به کلیه دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۳۹۱	طرح کشوری پیشرفت تحصیلی
۱۳۹۱	طرح کشوری بررسی انتظارات دانشجویان
۱۳۹۱	طرح کشوری بررسی انتظارات دانشجویان
۱۳۹۱	اخذ مصوبه ارائه درس مهات‌های زندگی به‌عنوان یک درس ۲ واحدی اختیاری-عمومی از شورای آموزشی دانشگاه

۱۳۹۶	تصویب و آغاز اجرای طرح دانشگاه بدون دخانیات در شورای راهبری مشاوره و بهداشت روان و نیز شورای فرهنگی دانشگاه و تشکیل شورای برنامه ریزی دانشگاه عاری از دخانیات
۱۳۹۶	طرح شیوع شناسی مواد مخدر در محیط های دانشگاهی
۱۳۹۶	تصویب شورای سیاست گذاری اعطای وام به دانشجویان مصوبه ۱۳۹۶/۱۰/۱۱
۱۳۹۸	طرح پایش سلامت روان کارکنان ویژه کارکنان دانشگاه تهران
۱۳۹۸	برگزاری اولین کارگاه آموزشی تربیت درمانگر کنترل دخانیات
	اجرای طرح کارنامه سلامت دانشجویان ورودی جدید با هدف شناسایی دانشجویان در معرض خطر و ارائه خدمات به آنها
	تصویب و راه اندازی دفاتر مشاوره و ارتقا تحصیلی در سطح دانشکده- های دانشگاه تهران با هدف پیشگیری از افت تحصیلی و ارتباط با اساتید دانشگاه
	اجرای طرح بزرگ همدلی با دانشجویان
	اجرای مسابقه بزرگ کشوری ترم کرونایی
	اجرای طرح ارتباط خانه و دانشگاه (راه اندازی دفتر ارتباط با خانواده و دانشگاه در مرکز مشاوره در جلسه شورای سیاست گذاری)

فعالیت‌های الکترونیکی و فناورانه مرکز مشاوره دانشگاه

سال	عنوان
	راه اندازی خطوط مشاوره تلفنی Help Line برای دانشجویان و خانواده‌ها
	ساخت اپلیکیشن «حال خوب من» (ابزار خودیاری ارتقا سلامت روان)
	اجرای طرح سامانه و آپ پیگیری مددکاری اجتماعی جهت دسترسی مددکاران مرکز و شعبات به منظور پیگیری وضعیت دانشجویان
	اجرای طرح تولید محتواهای آموزشی بهداشت روان بصورت موشن گرافی (طرح سدا) سلامت دانشجویان ایران
	راه اندازی خدمات نوروتراپی (TDCS, RTMS, QEEG) و نرم افزارهای توانمندسازی شناختی
۱۳۹۸	برگزاری اولین استارت‌آپ و یکند سلامت روان الکترونیک
۱۴۰۰	راه اندازی سایت دانشگاه دوستدار خانواده
۱۴۰۰	راه اندازی سایت پرتال جامع سلامت روان
	راه اندازی نرم افزار رصد هوشمندانه سلامت روان دانشجویان

بخش سوم

وجه تمایز و ویژگی‌های شاخص مرکز مشاوره دانشگاه تهران

- ✓ مرکز مشاوره ممتاز کشوری در بین سایر مراکز مشاوره دانشجویی دانشگاه‌های سراسر کشور در ۱۵ سال گذشته
- ✓ مجهزترین و بزرگترین مرکز مشاوره دانشجویی در سطح کشور
- ✓ ارائه خدمات مختلف فردی (مشاوره، روانشناسی، مددکاری اجتماعی، روانپزشکی) گروهی، اجتماع محور، آموزشی، پژوهشی به دانشجویان، کارکنان، اساتید و اهالی جامعه
- ✓ ارائه خدمات مختلف به صورت حضوری، تلفنی، برخط، مکاتبه‌ای، نوروترایی با هدف دسترس‌پذیری بیشتر خدمات برای دانشجویان، کارکنان، اساتید و افراد جامعه
- ✓ عقد تفاهم‌نامه‌های مختلف بین نهادها و سازمان‌های مختلف جهت ارائه خدمات سلامت روان و سلامت اجتماعی و افزایش سطح سواد سلامت آحاد جامعه
- ✓ چاپ نشریه، کتاب و کتابچه‌های مختلف در جهت پاسخ‌دهی مناسب و بهنگام به نیاز جامعه هدف و ارائه خدمات دانش محور
- ✓ برگزاری وبینارها و کارگاه‌های آموزشی با هدف ارتقا دانش و مهارت کارشناسان مراکز مشاوره سراسر کشور
- ✓ برگزاری وبینارها و کارگاه‌های سلامت روان ویژه دانشجویان دانشگاه‌های سراسر کشور
- ✓ برگزاری جشنواره‌ها، سمینارها و همایش‌های ملی و بین‌المللی
- ✓ برگزاری جلسات پیوسته سوپرویزن برای مراکز مشاوره سراسر کشور با هدف ارائه خدمات متعهدانه به دانشجویان و مردم

- ✓ اقدامات منظم و ساختار مند در پاسخگویی به مسائل اجتماعی کشور مانند ایدز، اعتیاد و... به گونه‌ای که به مدت ۱۰ سال است که با همکاری با ستاد مبارزه با مواد مخدر برنامه‌ها و اقدامات مدون در این حوزه صورت می‌گیرد.
- ✓ پیشگام بودن در کار تیمی (مشاوره، روانشناس، روانپزشک، مددکار اجتماعی و ...) و اخذ رویکرد یکپارچه در پاسخگویی به مشکلات دانشجویی
- ✓ اولین مرکز مشاوره دانشجویی در راه‌اندازی واحد مشاوره تلفنی
- ✓ اولین مرکز مشاوره دانشجویی در راه‌اندازی واحد مشاوره برخط
- ✓ اولین مرکز مشاوره دانشجویی در راه‌اندازی واحد نوروتراپی
- ✓ اولین مرکز مشاوره دانشجویی در استقرار مددکاری اجتماعی شبانه روزی نسبت به مسایل اورژانس روانپزشکی و روانشناسی در سطح دانشگاه
- ✓ اولین مرکز در راه‌اندازی سلسله جلسات مراجع دشوار در سطح دانشگاه‌های سراسر کشور (اعم از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

فهرست افتخارات مرکز مشاوره

- ✓ دریافت تقدیرنامه از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان مرکز مشاوره ممتاز کشوری به مدت ۱۵ سال
- ✓ دریافت تقدیرنامه از وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ✓ دریافت تقدیرنامه از انجمن روانشناسی ایران
- ✓ دریافت تقدیرنامه از سازمان ملی جوانان
- ✓ دریافت تقدیرنامه از سازمان نظام روانشناسی و مشاوره
- ✓ دریافت تقدیرنامه از ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری
- ✓ دریافت تقدیر نامه از آموزش و پرورش استان تهران
- ✓ دریافت تقدیر نامه از نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

- ✓ دریافت تقدیرنامه از معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ✓ دریافت تقدیرنامه از دانشگاه علوم انتظامی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ و سایر سازمان‌ها.

سخن پایانی

بی تردید توسعه کیفی و کمی مرکز مشاوره دانشگاه تهران مرهون همکاری تیمی افراد بی‌شماری بوده که در سال‌های متمادی در مقام مدیر، برنامه‌ریز، مشاور، روانشناس، روانپزشک، مددکار اجتماعی به توسعه این مرکز کمک نموده‌اند. از سویی مرهون همراهی‌های مسئولین وقت دانشگاه تهران در دوره‌های مختلف که با تاکید بر سلامت روان دانشجویان و سایر اعضای دانشگاه همیشه نگاهی مثبت و تسهیل‌کننده به این مرکز داشته‌اند. همراهی‌ها و همکاری‌هایی که ماحصل آن مرکزی است که توان خدمات ساختار یافته و نظامند را به جامعه هدف خود پیدا کرده است و به مثابه الگویی موفق مسئولیت اجتماعی خود را ایفا کرده است، از همین رو خداوند را شاکریم و امید است با تداوم همیاری کماکان این مرکز مسیر رشد و توسعه را طی کند.

پیمان